

Csepregi Zsolt¹

Az Izrael–Hamász háború és az izraeli nemzetbiztonsági stratégia jövője

The Israel– Hamas War and the Future of Israeli National Security Strategy

A Hamász 2023. október 7-én végrehajtott terrortámadása megrengette az izraeli nemzetbiztonsági stratégia alappilléreit. A tanulmány bemutatja, hogy az izraeli katonai és nemzetbiztonsági stratégia mind a négy pillérje: a korai előrejelzés, az elrettentés, a döntő győzelem és a védelem is – még ha csak átmenetileg és korlátozott mértékben, de – súlyos kudarcot vallottak. Ezzel együtt is ugyanakkor amellet érvelek, hogy mindez nem jelenti egyértelműen, hogy Izrael hasonló kudarcot vallott volna egy, a létét fenyegető háború kitörésének esetében. Az Izrael–Hamász háború valójában izraeli képességek tekintetében egy közepes szintű biztonsági kihívásra adott vészhelyzeti katonai művelet, nem pedig a stratégia alapját képező létért vívott háború. A háború kitörése nyomán azonban jogosan azonosíthatunk és elemezhetünk számos hiányosságot Izrael nemzetbiztonsági készenlétével és hatékonyságával kapcsolatban, továbbá a tanulmány bemutatja a fő fejlesztési irányokat.

Kulcsszavak: Izrael, Hamász, stratégia, terrorizmus, Közel-Kelet

The Hamas' terror attack on the 7th of October 2023 has shaken the core pillars of Israeli national security strategy. The study presents how all four pillars of the Israeli military and national security strategy, advanced warning, deterrence, decisive victory, and defense, have all failed, even if only in a limited way and temporarily. I, however, also argue that this does not necessarily mean that Israel would have similarly failed in case a war for its existence would have erupted. The Israel-Hamas War in terms of the totality of Israeli capabilities is only an emergency military operation conducted

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, e-mail: zsolt.jcpa@gmail.com

as a response to a mid-tier security challenge and not a war for existence which is the basis of the strategy. The war has justly pointed to shortcomings in the readiness of Israeli national security strategy, therefore the paper identifies and analyses the most important areas and presents possible direction of development.

Keywords: Israel, Hamas, strategy, terrorism, Middle East

Bevezetés

Izrael a Közel-Kelet egyik, ha nem a legjelentősebb katonai és nemzetbiztonsági képességekkel rendelkező hatalma. Az ország biztonságát nagy létszámú és technológiai eszközökkel jól felszerelt hagyományos haderő, nukleáris csapásmérő triád és elsőrangú hírszerzési képességek garantálják. A zsidó állam katonai és politikai elitje és a többségi társadalom ugyanakkor kulturális és történelmi okokból sosem érzi magát valódi, tartós biztonságban.² Csakhogy minden objektív mérce szerint Izrael sosem volt nagyobb biztonságban, mint az elmúlt két évtizedben, hiszen a számos biztonsági kihívás ellenére nem létezik olyan állami kihívó, amely az országot léteben közvetlenül fenyegethetné.³ Ennek ellenére a Hamász 2023. október 7-i terrortámadása vonult be a köztudatba a zsidó nép holokausztot követő történelmének legtragikusabb napjaként.⁴ Izrael komoly hírszerzési és katonai kudarcot szenvedett. A terrortámadásra reagálva Izrael szárazföldi katonai beavatkozást indított a Gázai övezetben a Hamász elpusztításának érdekében. A háború a tanulmány írása idején több mint három hónapja zajlik, ezzel Izrael egyik leghosszabb háborúját eredményezve, szemben a korábbi gázai fegyveres konfliktusokkal, amelyek legfeljebb néhány hétig tartottak. A háborúnak komoly regionális vetületei is léteznek, alacsony intenzitású összecsapások sorozata Izrael és a libanoni Hezbollah között, iráni kliensmiliációk támadásai a szíriai és iraki amerikai bázisokkal szemben és a jemeni húszik Izraellel és a Vörös-tengeren zajló hajózással szembeni támadásai egészítik ki az alapkonzfliktust.

A háború konkrét kimenetelét jelen tanulmány nem kívánhatja megjósolni, azonban három célkitűzése van az első három hónap eseményei alapján. Elsőként bemutatom, miképpen járultak hozzá az izraeli nemzetbiztonsági stratégia alapvető tézisei ahhoz, hogy a Hamász támadási tervére, előkészületeire, majd a támadást követő első órákban Izrael nem reagált megfelelő mértékben. Másodsorban vizsgálom, hogy a zsidó állam tervezésében és a támadásra adott reakciójában milyen jelentősége volt a létért vívott háborúra való készülésnek, és harmadsorban a négy (ha ez lenne a 3. célkitűzés) stratégiai pillér mentén bontom le a kudarcot. Összességében amellet érvelek, hogy a Hamász támadása és a többszintű (viszonylagos) izraeli kudarc és traumaélmény egy, még a korábbiaknál is militarizáltabb és asszertívebb nemzetbiztonsági stratégiát követő izraeli államot fog teremteni.

² SHEFFER–BARAK 2013: 1.

³ KIS-BENEDEK 2023: 267.

⁴ GOLDENBERG 2023.

Az Izrael–Hamász háború első három hónapja

A 2023. október hatodikáról hetedikére forduló éjszaka során, szombatra virradóra, az izraeli társadalom a zsidó őszi ünnepi időszak utolsó napjára, Szimchát Tóra megemlékezésére készült. A vallásos zsidók ezen a napon fejezik be a Tóra olvasásának éves ciklusát és ünnepelnek a zsinagógáikban, a nem vallásos izraeliek pedig élvezik a munkaszüneti napot. Izraelben egy, mára bizonyíthatóan hamis biztonságérzet uralkodott, és sok sorkatonna otthon töltötte az utolsó ünnepi hétvégét; a Gázai övezet uraló Hamász ezt kihasználva meglepetésszerű terrortámadást indított. Az övezetből becslések szerint ezer⁵ és háromezer⁶ közötti Hamászhoz és más kisebb szervezetekhez tartozó terrorista tört át az izraeli települések felé. Néhány óra leforgása alatt mintegy ezerkétszáz izraelit öltek meg, több mint kétszázötven főt pedig Gázába hurcoltak.⁷ A támadás célpontjai egyszerre voltak különböző méretű települések, kibucok és mosavok, mellettük azonban részlegesen elfoglalták a Re'im katonai bázist, valamint a legnagyobb mérsárlásnak teret adó Nova könnyűzenei fesztivált.⁸ A terroristák a legtöbb helyen a nagyszámú polgári áldozatra, pusztításra és túszejtésre fókuszáltak, több helyen azonban igyekeztek legalább átmenetileg stratégiai pontokat is megtartani, mint például a Szderót városában lévő központi rendőrsöt. A szárazföldi áttörés mellett a palesztin terrorista szervezetek több ezer különböző típusú és hatótávolságú lövedéket és rakétát indítottak az izraeli településekre.

Az izraeli biztonsági erők a támadás első óráiban megbénulni látszottak, számos megtámadott izraeli településen arról számoltak be a túlélők, hogy úgy érezték, órákon át nem érkezik segítség, és a Hamász terroristái szabadon gyilkolhatnak és kegyetlenkedhetnek a civil lakossággal.⁹ A nyilvános információk alapján nem lehetett tudni október hetedikén, hogy meddig sikerült eljutniuk a támadóknak, milyen kiterjedésű a legalább részben és ideiglenesen uralmuk alá vett terület. A támadás emberi tragédiáját nem lebecsülve azonban látni kell, hogy az Izraeli Védelmi Erők módszeresen igyekezett visszaszorítani a Hamász támadóit és megtisztítani a felszabadított településeket.¹⁰ Ugyanakkor az izraeli katonai és politikai elit figyelme legalább annyira irányult Ciszjordániára és az északi határra, mint a Gázai övezettel határos területekre. Jogos volt a félelem, hogy a Hamász támadása pusztán egy elterelő hadművelet, és küszöbön áll egy többfrontos háború kitörése, amely a zsidó állam létét veszélyeztetheti.

Az izraeli kormány 1973 óta először háborús állapotot hirdetett, és megindította a Vaskardók-műveletet, amelynek célja az izraeli területek biztonságának szavatolása követően a Hamász megsemmisítése, az izraeli foglyok kiszabadítása és annak biztosítása, hogy a Gázai övezetből ne eredhessen komoly biztonsági fenyegetés.¹¹ Izrael közel teljes mozgósítást rendelt el, és a békeidei mintegy 120 000 ezres haderő mellé 360 000 tartalékos katonát hívott be szolgálatra. A közel félmillió haderő jelentős részét a Gázai övezet melletti területek megtisztítására, az övezet körbekerítésére, majd egy szárazföldi offenzíva

⁵ SWAINE et al. 2023.

⁶ FABIAN-PACCHIANI 2023.

⁷ FRAYER 2023.

⁸ Institute for National Security Studies 2024.

⁹ CLOUD et al. 2023.

¹⁰ DOSTRI 2023: 3.

¹¹ NETANYAHU 2024.

megindítására használta. Emellett rendkívül fontos szempont volt, hogy az esetleges regionális háborúra készülve a fegyveres erő döntő többségét az északi határon vonultatta fel egy, a Hezbollah és más, Iránnal partnerségben lévő terrorszervezetek által indított támadás elrettentésére vagy ellenük indított akár preventív offenzíva céljából. Az október hetedikéi támadást követően tehát Izrael szinte teljes háborús készülségre váltott néhány óra leforgása alatt, azonban a rendelkezésére álló katonai erőforrásokat rendkívül eltérő intenzitással vetette be, illetve vonultatta fel és helyezte készenlétbe a különböző frontokon. Ebből következően az Izrael–Hamász háború nem nevezhető létért vívott izraeli háborúnak, ez korlátozott háború, amely ugyan összhaderőnemi offenzívát jelent a Gázai övezetben, a többi fronton azonban rendkívül korlátozott mértékű fegyveres konfliktust eredményezett a tanulmány írásának időpontjában.

Az Izraeli Védelmi Erők jelentős légitámadásokkal végzett előkészítő tevékenységét követően a háborús célokkal összhangban megindította a szárazföldi támadást, először a Gázai övezet északi részében, majd rövid tűzszünet után a déli részében is.¹² A támadás két fő célpontja a Hamász két parancsnoki komplexuma, északon Gáza városában, délen pedig Hán Júniszban. A Hamász által nyújtott információk alapján az offenzíva első három hónapja alatt mintegy 24 ezer palesztin vesztette életét.¹³ Az izraeli csapatok az övezet északi felét közvetlenül megszállták, és miközben csapataik délen is előrenyomulnak és felszámolják a Hamász és a kisebb terrorszervezetek ellenállási gócait, légitámadásokat mérnek a többi területen lévő célpontokra. Az idő múlásával nő az Izraelre gyakorolt nemzetközi nyomás, annak ellenére, hogy különösen az Egyesült Államok teljes mértékben támogatja az izraeli offenzívát.

Izrael legnagyobb félelme egy többfrontos háború, azonban a tanulmány írásának idején a Gázai övezet maradt a harcok fő terepe. Három kiegészítő hadszíntér ugyanakkor szerepet játszik a konfliktusban: Ciszjordánia, továbbá egy déli és egy összetett északi front. Ciszjordániában, bár jelentősen nőtt az erőszakos cselekmények száma, a konfliktus megmaradt főként rendvédelmi kihívásnak, és nem eszkalálódott egy harmadik intifáda szintjére.¹⁴ A déli fronton a jemeni húszik rendszeresen indítanak ballisztikus rakétákat és drónokat Izrael felé, amelyek jelentős kárt mindeddig nem okoztak, fontosabb azonban, hogy szinte megbénították a Vörös-tenger hajózását a nagy hajózási társaságok járművei ellen indított különböző típusú támadásokkal.¹⁵ Az északi front mind közül a legjelentősebb, itt a Hezbollah libanoni terrorszervezet végez napi több tankelhárító és dróntámadást az izraeli célpontokkal szemben.¹⁶ Kisebbségi aktivitás tapasztalható Izrael irányában a szíriai front felől, azonban a szír és iraki bázisokon állomásozó amerikai erők ellen Irán partnerei rendszeresen követnek el rakéta- és dróntámadásokat.¹⁷ Összességében tehát regionális kiterjedésű konfliktusról beszélhetünk, de az eltérő intenzitással zajló harci cselekmények miatt nem általános regionális háborúról.

Mielőtt azonban a stratégiai kérdésekre rátérnénk, érdemes röviden elemezni a háború előtti regionális hatalmi rendet és a térségi szereplők reakcióit az Izrael–Hamász harcokra.

¹² HECHT 2024.

¹³ Associated Press 2024.

¹⁴ NEUMANN 2023.

¹⁵ BBC 2024.

¹⁶ MIZRAHI 2023.

¹⁷ Reuters 2023.

A háború szempontjából legfontosabb tényező az összetett küzdelem a közel-keleti nagyhatalmak között, amely a Perzsa-öböl mentén, továbbá az Irakon és Szírián át Libanonig terjedő vonalon zajlik. Az egyik oldalon az Irán által vezetett ellenállás tengelye áll, amelynek tagja az Aszad-rezsim, az iraki síita milíciák és a Hezbollah, továbbá a jemeni hűszi, illetve a Hamász és a Palesztin Iszlám Dzsihád. A tengely nem egy szövetségi rendszer, sokkal inkább együttműködési háló, ahol a résztvevőknek számolniuk kell az iráni nyomásgyakorlással, azonban alapvetően önérdékkövetők. A másik oldalon Szaúd-Arábia áll, ugyancsak együttműködésben és nem valódi szövetségben a többi konzervatív arab állammal. Ezek között vannak szorosabb kapcsolatok, mint Bahreinnel, mérsékeltlen versengők, mint az Egyesült Arab Emírségekkel, és egészen ellenségesek is, mint Katarral. Törökország sajátos érdekeket követ, elsősorban a szíriai és iraki kurd erők viaszorítása terén aktív, és mérsékelt sikereket ér el a befolyásának kiterjesztésével a Közel-Keleten. Végezetül Egyiptom magába forduló nagyhatalom, amely belső kihívásai miatt érdekelt a regionális stabilitásban, ugyanakkor ennek érdekében arányaiban kevés erőforrást képes határain kívül bevetni. Izrael az egyetlen olyan közel-keleti katonai nagyhatalom, amely tekintettel zsidó állami jellegére nem potenciális hegemon hatalom. Ennek tükrében Izraelnek érdeke lenne egy olyan regionális biztonsági architektúra, amelyben a jelenleg fennálló államokkal, különösen Szaúd-Arábiával közösen, az Egyesült Államok külső támogatásával képesek ellensúlyozni a revizionista államokat.¹⁸ Utóbbiak közé főként az Oroszországi Föderáció által támogatott ellenállás tengelyét sorolhatjuk, kisebb mértékben pedig Törökországot, amely mérsékelt korábbi regionális ambícióit tekintettel belső kihívásaira és a kurdok által jelentett vélt biztonsági fenyegetésre. Az Izrael által kívánt és Irán számára fenyegetést jelentő biztonsági architektúra kialakulása jó úton haladt a 2023-as év nyarán, amelynek fő pillérje az izraeli-szaúdi normalizációs megállapodás lett volna.¹⁹ Ezt a folyamatot szakította meg a Hamász október hetedikéi támadása, amelynek nyomán rövid távon az arab államok nem közeledhetnek tovább nyilvánosan a zsidó államhoz tekintettel a háborúra, és egyúttal a palesztin államiság ügyét visszahelyezte a normalizáció feltételévé.²⁰ Összességében azonban a Hamász magára maradt az Izraellel szemben megindított támadása után, az ellenállás tengelye nem vállalt átfogó háborút Izraellel szemben, a konzervatív arab államok pedig a gyakorlatban semmit nem tettek Izrael ellen. Ennek tükrében kijelenthető, hogy a háború mindeddig nem változtatta meg a regionális folyamatok irányát, csupán késleltette és komplikálta azokat.

A Hamász támadása és az izraeli stratégia kudarca

A Hamász október 7-én végrehajtott támadása a legtragikusabb napként vonult be az izraeli és zsidó történelembe a második világháború óta. Az állítás objektív szempontból igaz, a támadást követő órákban életüket veszített zsidók/izraeliek száma napi szintre lebontva a vészkorszak óta nem volt ilyen magas, még az arab–izraeli háborúk során sem. Az összehasonlítás jól jelzi az izraeli közvéleményt ért sokkhatást, még ha a párhuzam nem is állja

¹⁸ MICHAEL 2023: 2.

¹⁹ KURTZER-ELLENBOGEN et al. 2023.

²⁰ ULRICHSEN 2023.

ki a mélyebb elemzést, hiszen a vészorszakban éveken át tartó, a milliós népesség ipari módszerekkel történő kiirtásáról volt szó egy akkori szuperhatalom és szövetségesei, kliensei által, míg a Hamász támadása néhány órán át terrorizálta a Gázai övezet mellett élő izraeli lakosságot. Ettől függetlenül az izraeli nemzetbiztonsági stratégia, amelynek célja az állam népességének megvédelmezése, jelentős részben éppen a vészorszak tragédiájára reflektálva, október hetedikén és azt megelőzően kudarcot vallott.²¹

A kudarcot három tekintetben vizsgálom, amelyek véleményem szerint a leginkább betekintést adnak abba, hogy milyen irányba fejlődik majd az izraeli nemzetbiztonsági stratégia. Az első szempont a három biztonsági szint közötti megkülönböztetés, amelyben Izrael a rutin, a vészhelyzeti és a háborús szint között különbséget tesz, és különböző válaszokat ad a kihívásokra. Másodsorban elemzem az izraeli nemzetbiztonsági stratégia négy alappilléreben (korai előrejelzés, elrettentés, védelem, döntő győzelem) a különböző szintű hiányosságokat. Harmadrészt a katonai stratégia tekintetében vizsgálom a „hadjárat a háborúk között” eljárás esetleges szerepét a kudarcban.

Az izraeli nemzetbiztonsági stratégia három eszkalációs szint mentén tervezi az ország védelmét.²² Az első a rutinbiztonság, amely a legalacsonyabb szintű, főként terrorista támadások és alacsony intenzitású katonai provokációk kivédésére szolgál. A második, köztes szint a vészhelyzeti biztonsági kihívás, amelyre korábban példát nyújtottak a Hamással szemben vívott eszkalációs fordulók és katonai műveletek. Végezetül, a legfelsőbb szinten helyezkedik el a háborús eszkalációs szint, amely az izraeli nemzetbiztonsági stratégia alapját, fő tervezési fókuszát képezi mind a mai napig. A háború ebben az értelmezésben olyan fegyveres konfliktus, amely veszélyezteti az ország szuverenitását és létét. Milyen szinten vallott tehát kudarcot az izraeli nemzetbiztonsági stratégia a fenti három eszkalációs készülség közül? A rutinszint kizárható, hiszen több mint ezer izraeli polgár nem halhat meg egy rutinfenyegetés esetén, míg a vészhelyzeti és a háborús szintek kapcsán már több érv felsorakoztatható egyik és másik oldalán is. A háborús szint mellett hozható érv, hogy 2023. október 7-én Izrael ötven éve először hadiállapotot hirdetett, több mint félmilliós hadsereget tart fent a 360 000 fős tartalékos állomány behívásával. Én azonban amellett érvelek, hogy az Izrael–Hamász háború minden súlyos áldozata és regionális aspektusa ellenére is vészhelyzeti biztonsági fenyegetés volt az izraeli eszkalációs skálán, és az erre adott izraeli válasz is vészhelyzeti katonai művelet (annak ugyanakkor a legmagasabb változata). A tanulmány írásának idején több mint három hónapja tartó fegyveres konfliktus azonban nem az a fajta létért vívott háború, amelyet az izraeli nemzetbiztonsági stratégia a legfelsőbb szintként kezel. Izrael katonai képességeinek töredékét veti be a jelenlegi konfliktusban, a mozgósított katonák mintegy ötöde vonult be a Gázai övezetbe, a légierő és a nehézfegyverzet döntő része északra figyel, és a Hezbollah és az ellenállás tengelye többi tagjának esetleges általános háborús szintet elérő támadását rettentti el, illetve készül annak visszaverésére.

Tekintettel arra, hogy a jelenlegi konfliktus nem az izraeli nemzetbiztonsági stratégia alapját és fő fókuszát képező létért vívott háború szintjén zajlik, a kudarcok sem az izraeli katonai képességek totalitását jelentő háborúvívás módjára vonatkoznak. Ez azt jelenti, hogy ugyan az izraeli katonai, nemzetbiztonsági és politikai intézmények mulasztása

²¹ SHABTAI 2023: 1.

²² Izraeli Védelmi Erők 2018: 12–13.

jelentős volt az október 7-én végrehajtott terrortámadás kapcsán, az ország valódi elrettentőképességét ez önmagában nem kérdőjelezi meg. Éppen ellenkezőleg: a tény, hogy a fegyveres konfliktus megmaradt azon a pusztító, ugyanakkor erősen limitált szinten, amelyen az elmúlt hónapokban folyt, bizonyítja, hogy az izraeli katonai elrettentőerő jelentős, és mindeddig sikeresen megakadályozta, hogy a zsidó állam létével szemben bármelyik állami vagy nem állami szereplő közvetlen és döntő fegyveres kihívást intézzon, tartva az izraeli válaszlépésektől, ami egy valódi és teljes megtorló, létért vívott háború megindítása lenne Izrael részéről. A vészhelyzeti szintű kihívás során azonban Izrael kétségtelenül nem volt képes garantálni a biztonságot az ország polgárai számára sem a Gázai övezet mentén, sem a kitelepítések nyomán az északi határsávbán. A mulasztást tovább súlyosbítja a vészhelyzeti biztonsági szinten adott válaszok tekintetében, hogy Izraelnek ugyancsak nem álltak rendelkezésére olyan katonai és nemzetbiztonsági képességek és eljárások, amelyekkel három hónap alatt képesek lettek volna egy ilyen súlyos támadás után a Hamászt térdre kényszeríteni és döntő győzelmet elérni, illetve hogy teljes mértékben elrettentsék bármiféle nyílt fegyveres provokációtól az ellenállás tengelyének többi tagját. Összességében tehát az izraeli nemzetbiztonsági kudarc megkérdőjelezhetetlen, azonban a megfelelő biztonsági szinten szükséges azt vizsgálni, amely álláspontom szerint a vészhelyzeti szint.

Az izraeli stratégia három hagyományos pillérjét jelenti az elrettentés, a korai riasztás és a döntő győzelem, amelyek mellett negyedikként jelenik meg a védelem. Utóbbi később, az átalakuló biztonsági környezet hatására az izraeli katonai doktrína egyik alapvető, azonban a domináns katonai gyakorlattal ellentmondásos viszonyban lévő pillér lett.²³ A pilléreket sorban megvizsgálva az október hetedikéi Hamász-támadás, majd az azt követő katonai műveletek tükrében, minden ponton bizonyítható a kudarc, ugyanakkor a részsikerekre is rá kell mutatni. Az *elrettentés* tekintetében kettős eredményt láthatunk. Egyrészt az eddig követett izraeli nemzetbiztonsági stratégia a Hamászt nyilvánvalóan nem volt képes elrettenteni, hiszen megvalósult az október hetedikéi terrorista művelet. Ez a művelet hosszas előkészítést igényelt, ebből pedig az következik, hogy a Hamással szembeni izraeli elrettentési stratégia évek óta nem volt hatékony.²⁴ Ugyanakkor vissza-utalok, hogy ez egy, az izraeli vészhelyzeti biztonsági szinten lévő művelet volt, önmagában nem a zsidó állam létét fenyegető támadás. Az elmúlt hónapokban az izraeli elrettentés más frontokon elegendő volt ahhoz, hogy az ellenállás tengelyének más tagjai, különösen a Hezbollah kizárólag sporadikus támadásokat indítson, de ne egy Izrael létét fenyegető tömeges rakétatámadást a terrorszervezet több százezres rakéta- és egyéb támadóerzénéljával.²⁵ Ennek tükrében megállapítom, hogy az izraeli elrettentés a vészhelyzeti szinten elégtelen volt, azonban a stratégia fókuszát képező létért vívott háború szintjén egyelőre kiállta a próbát.

A *korai riasztás* képességét vizsgálva minden téren egyértelmű kudarcról beszélhetünk. Az izraeli katonai és nemzetbiztonsági szervek vagy nem ismerték fel idejében, hogy a Hamász átfogó támadásra készült október hetedikén hajnalban, vagy nem kommunikálták megfelelően. A pontos okokat hónapokkal vagy évekkel később ismerhetjük meg, amikor

²³ MERIDOR–ELDADI 2019: 24.

²⁴ KHALIL–DURAN 2023.

²⁵ MIZRAHI–SCHWEITZER 2024.

majd a háború után vizsgálóbizottság állapítja meg, kiket terhel a felelősség a kudarcért. Ugyanakkor a katonai és hírszerzési vezetés, valamint a védelmi miniszter mind előzetesen vállalta a felelősséget a tragédiáért.²⁶ Egy olyan országban, ahol a védelem éppen azon múlik, hogy a létszámfölényben lévő ellenség szándékait képes legyen előre jelezni, a korai riasztás terén vallott kudarc az egyik legsúlyosabb mulasztás, és mindenképpen komoly elemzést igényel mind Izraelben, mind nemzetközileg, hogy tanulni lehessen az izraeliek hibáiból. A korai előrejelzés terén történt mulasztás két szinten is értelmezhető. Egyrészt az izraeli értékelés a Hamász stratégiájával kapcsolatban az volt, hogy szemben a radikálisabb Palesztin Iszlamista Dzsihad terrorszervezettel, ilyesfajta támadást nem kívánnak megkísérelni egymagukban. Ehelyett úgy gondolták, hogy a Hamász fő fókusza a Ciszjordániában való térnyerés a Fatahkal szemben. Fontos kiemelni, hogy ugyan az izraeliek nem tartottak attól, hogy a Hamász egymagában átfogó támadást indít, a Gázai övezet mint kiegészítő front egy, a zsidó állam létét fenyegető többfrontos, északi súlypontú létért vívott háború keretében a katonai tervezés alapját képezte.²⁷ Éppen ezért az izraeli haderő nem kezdte el felelőtlenül elvonni a csapatokat északról és Ciszjordániából a Hamász támadását visszاسzorítandó, hanem teljes készenlétben álltak a többfrontos háború kitörésére. Ez a lépés a kezdeti kudarc mellett is mutatja az izraeliek óvatosságát és azt, hogy a Hamász támadását elsősorban átfogó keretben tartották racionálisnak. A korai előrejelzés emellett gyakorlati szinten is kudarcot vallott, hiszen a nagyszabású terrortámadás előkészítését, amelyben több ezer elkövető indult meg Izraellel szemben, nem tudták megfelelően előre jelezni. Itt nem tudhatjuk, hogy a megfelelő információk nem álltak rendelkezésre, vagy a hírszerzési ciklus későbbi szakaszaiban, az elemzés és értékelés során történtek-e súlyos mulasztások, esetleg a katonai és politikai elit bírálta felül, illetve nem használta fel megfelelően a hírszerzési szervek értesüléseit.²⁸ Mindenképpen fontos kérdés lesz a hírszerzési elemzés tudományos irodalmában az izraeli kudarc elemeinek részletes vizsgálata, erre azonban a jelenlegi információk alapján nem vállalkozhatunk. Összességében azonban levonható a következtetés, hogy a kudarc több szinten is megtörtént, ami egyrészt a rendszer kijavítását teszi szükségessé, másrészt jelzi, hogy nem lehet teljes mértékben hagyatkozni a korai riasztás pillérjére.

Amennyiben a korai riasztásban nem lehet bízni, a *védelem* az, ami egy meglepetésszerű támadás megállítására szolgál. Az izraeli nemzetbiztonsági stratégia ellentmondásos része a védelem, azonban a mostani háború jelzi a kételkedők számára, hogy szükséges olyan csapatokat készenlétben tartani és megerősíteni, amelyek az ellenség első csapáshullámát képesek feltartóztatni és a lehető legsúlyosabb károkat okozni a támadóknak. Az október hetedikéi támadás során a Gázai övezettel határos területeken ez a legkevésbé sem állt rendelkezésre. A hibát tovább súlyosbítja és árnyalja a gyakran emlegetett párhuzam az 1973-as jom kippuri háború kudarcával, hogy bár azt sem jelezték előre megfelelően az izraeli szervek, ott rendelkezésre állt a Sínai-félsziget mint védhető határ, azonban a Gázai övezet mellett létező mindösszesen egy kerítést hamar leküzdötték a Hamász fegyveresei. A Hamász támadóegységei képesek voltak áttörni az izraeli biztonsági kerítést és több helyen minimális ellenállás mellett betörni a kibucokba, Szderót városába,

²⁶ MARS DEN 2023.

²⁷ MIZRAHI–DEKEL–BAZAK 2021: 30.

²⁸ HARDING 2023.

sőt ideiglenesen átvenni az uralmat a Re'im katonai bázis egyes részei felett is. Nem állt rendelkezésre az a szárazföldi és légi erő, amely képes lett volna az izraeli képességekhez mérten elenyésző számú Hamász-terrorista feltartóztatására és likvidálására. A támadást, rendkívül nagyszámú civil áldozat mellett, de végső soron sikerült a Gázai övezettel szomszédos határsávbán megállítani, két nap leforgása alatt visszaszorítani és felszámolni a hátramaradt terrorista egységeket. Az izraeli védelem kudarcára nincsen racionális mentség, egyszerűen nem volt elég lövészkatona, páncélos jármű és gyors reagálású csapat, amelyek a megfelelő vezénylés mellett képesek lettek volna csírájában elhárítani a támadást, vagy állandó jelenlétükkel, visszautalva az első pontra, akár teljesen elrettenteni azt. Két szempontot kell kiemelni. Az egyik, hogy Ciszjordániában az izraeli települések a magaslatokra épített körkörös betonépületek segítségével erődszerűen épültek, elősegítik, hogy hasonló támadás esetén kitartsanak, ameddig a felmentő erők megérkeznek. A Gázai övezet mellett a kibucok és moshávok nem rendelkeztek ilyen védelemmel, ami a jövőbeli újjáépítés kapcsán kérdéseket vet fel; hogyan lehet a sík területen a ciszjordániai erődtelepülésekhez hasonló védhető lakókörnyezeteket kialakítani. A másik kérdés, hogy a nők és általában véve a főként védelemre és támogató feladatokban alkalmazott sorkatonák szerepe az izraeli haderőben a támadás nyomán milyen módon értékelődik fel. Az október hetedikéi támadás kapcsán komoly erőfeszítések történtek az izraeli médiában, hogy a Gázai övezet határán szolgáló női határvédelmi egységek hősiességét bemutassák, különösen, hogy az első női harckocsizó egység milyen módon volt képes visszaverni a Hamász támadását saját szektorában.²⁹ Izraelnek több és jobban kiképzett védekező katonára van szüksége a határai mentén. Emiatt alapjaitól kell újragondolni a sorozást, a kiképzést, a csapatok elhelyezését és technikai felszereltségét, mivel október hetedikén a védelem kudarcot vallott a vészhelyzeti szinten.

Az izraeli katonai stratégia célja a *döntő győzelem* elérése ellenségei felett minél hamarabb. Ennek keretében Izrael hagyományosan az ellenség katonai és stratégiai erőforrásainak megsemmisítésével kívánta megtörni a támadó politikai akaratát a konfliktus folytatására vonatkozóan. Fontos hangsúlyozni, hogy Izrael abban a tudatban vívta háborúit és aszimmetrikus konfliktusait, hogy „nincs Berlin-pillanat”, ahol a zsidó állam ellenségei tárgyalóasztalhoz kényszeríthetők, és Izrael érdekei mentén békét lehet kötni.³⁰ Ez a vélemény annak ellenére fennmaradt, hogy Egyiptommal és Jordániával sikerült a békekötés, és az a mai napig kitart, bár megjegyzendő, hogy mindkét, korábban ellenséges állam érdeke volt a kiegyezés Izraellel, utóbbi semmit nem kényszerített rájuk, amit nem akartak volna maguktól is. Az izraeli katonai elit egy részében mintegy két évtizede komoly kétségek merültek fel, hogy Izrael ellenségeivel kapcsolatban még akár ez a viszonylagos értelemben vett döntő győzelem elérhető-e a megváltozott körülmények között, tekintettel arra, hogy nem hagyományos hadseregek közötti harcokról van szó, hanem elhúzódó aszimmetrikus konfliktusokról, amelyeknek intenzitása folyamatosan változik. Elérhető-e tehát a döntő győzelem a mostani háború során, képes lehet-e Izrael teljesíteni a kitzűzött katonai célt, amely a Hamász megsemmisítése és annak garantálása, hogy a jövőben ne jelenthessen lényegében fenyegetést. Az elmúlt három hónap bizonyította, hogy az Izraeli Védelmi Erők képesek és hajlandók a Gázai övezet rendkívül összetett

²⁹ TOI Staff 2023.

³⁰ AMIDROR 2021: 23.

és veszélyes műveleti terében tartósan jelen lenni és szisztematikusan felszámolni a Hamász katonai infrastruktúráját.³¹ Ez szükséges, de nem elégséges feltétele a döntő győzelem elérésének a Hamász felett. Amennyiben az izraeli politikai és katonai vezetés nyilatkozatainak megfelelően Izrael hajlandó 2024 során további hónapokon át tartó hadjáratot vívni a Hamász ellen és közben elrettenteni a Hezbollahot a konfliktus kiterjesztésétől, akkor a négy pillér közül az egyikben elérhető a sikeres megvalósítás a másik három kudarca ellenére is. Egy döntő győzelem elérése a Hamász felett, a tagjainak látványos likvidálása egyben visszaállítja és megerősíti Izrael regionális szinten meglévő elrettentő erejét, jelezve, hogy nem csak egy Izrael létéért vívott háborúban kell számolni masszív megtorlással, de egy vészhelyzeti szintű kihívást is a lehető legteljesebb mértékű izraeli megtorlás követ. A háború eszkalálódása esetén újabb frontokon lenne szükséges döntő győzelmet elérni, ennek keretében minimum Libanon déli részében felszámolni a Hezbollah katonai infrastruktúráját és csapásokat mérni a terrrorszervezet bejrúti központjaira. Ez azonban mindenképpen sokszoros károkkal járna Izrael számára is.³² Az agresszív izraeli retorika a Hezbollah és Irán többi partnerének irányában az elrettentés eszköze, tehát nem valószínű, hogy Izrael háborút kívánna Libanonban is, viszont egyetlen pillanatig sem mutathat gyengeséget azzal kapcsolatban, hogy hajlandó vállalni a totális háborút a Hezbollahnal vagy akár a teljes ellenállás tengelyével szemben, amennyiben szükséges.

Végezetül a nemzetbiztonsági stratégia mentén az elmúlt években folytatott katonai és nemzetbiztonsági műveletek fő megjelenési formáját, a „hadjárat a háborúk között” eljárás elégtelenségét vizsgálom röviden. Izrael 1973 óta nem vívott hagyományos háborút (és mint érveltem, ez valójában nem változott azóta sem), ezzel szemben a kétezres években megerősödött iráni vezetésű ellenállás tengelyével szemben a „hadjárat a háborúk között” katonai és nemzetbiztonsági eljárást alkalmazta.³³ Az eljárás keretében igyekezett megsemmisíteni ellenségeinek kulcsfontosságú katonai erőforrásait, legyenek azok precíziós rakéták, kilövőállomások, logisztikai központok vagy fontos személyek. Az eljárás célja rombolni az ellenállás tengelyének támadókéességét, ezzel elrettentve egy vészhelyzeti biztonságot fenyegető ellenséges műveletet és elhalasztva a létért vívott háború kitörését. A „hadjárat a háborúk között” eljárás az iráni erőkre fókuszál leginkább Szíriában, messzemenő hatással a libanoni frontra is. Nem volt célja ugyanakkor közvetlenül a Hamász gázai katonai erőforrásainak pusztítása. Erre, tekintettel a hírszerzési véleményekre, Izraelnek nem volt szüksége a támadás kis valószínűsége miatt, ehelyett a Hamász ciszjordániai terrorista célú építkezésére fókuszált, amely nem áll közvetlen kapcsolatban a „hadjárat a háborúk között” eljárással. Felvethető, hogy szükség lett volna hasonló eljárásra a Hamász gázai katonai tevékenységével szemben, akár folyamatosan erodálni azokat a képességeket, amelyekkel az október hetedikéi támadás megvalósítható volt. Ez azonban csak visszafelé nézve logikus következtetés, hiszen amennyiben az elmúlt évek hírszerzési értékelésének eredménye az volt, hogy a Hamász nem kíván nyílt támadást intézni Izraellel szemben egymagában, a képességeinek eseti pusztítása csak egy elkerülhető eszkálción kiváltó eseménye lett volna izraeli részről. A „hadjárat a háborúk között” eljárás sikere vagy kudarca tehát csak az északi front tekintetében értelmezhető.

³¹ HACOEN 2024.

³² Stratfor 2024.

³³ AMR 2021.

Itt biztosan kijelenthető, hogy az izraeli katonai műveletek eredményeképpen Irán nem építkezhetett zavartalanul Szíriában, illetve támogathatta a Hezbollahot. Az izraeli haderő, különösen a légierő, fontos tapasztalatot halmozhatott fel az elmúlt években, amelyek jelenleg a gázai háborúval párhuzamosan végzett korlátozott szíriai és libanoni csapásmérések hatékonyságát növelik. Az eljárásnak nem volt és nem is lehetett célja a Hezbollah és más északi terrorszervezetek és az iráni expedíciós erők teljes katonai képességeinek felszámolása, erre az izraeli létért vívott háború során bevetendő eljárások szolgálnának. Így tehát a „hadjárat a háborúk között” eljárás nem vallott kudarcot, viszont rá kell mutatni újfent a hírszerzési kudarcra, amivel párhuzamosan a Hamásszal szemben nem alakítottak ki hasonló eljárást, és kérdéses, hogy a „hadjárat a háborúk között” intenzitása a háborút követően elégséges lesz-e.

Az izraeli nemzetbiztonsági stratégia dilemmái a háború befejezése után

A háború lezárulásának jellege meghatározza majd Izrael jövőben követendő és követhető stratégiáját, azonban több feladat már most egyértelmű. A fejlesztési területeket a fent bemutatott nemzetbiztonsági stratégia pillérjei kapcsán tapasztalt kudarcok mentén fogom tárgyalni. A kiinduló feltételezés, hogy az Izrael és a Hamász közötti háború nem eszkalálódik tovább, és nem kerül sor olyan katonai műveletre Izrael és a Hezbollah, illetve Irán között, amely további frontokon is a döntő győzelem elérését tenné szükségessé Izrael számára. Tehát a biztonsági fenyegetés Izrael szempontjából megmarad a vészhelyzeti szinten, és nem eszkalálódik egy létért vívott háborúvá. Ennek tükrében az alábbiakban vázolt fejlesztési irányok is alapvetően két célt szolgálhatnak. Az első, hogy felkészítsék Izraelt egy következő hasonló vészhelyzeti szintet érintő biztonsági fenyegetésre, annak előrejelzésére, elrettentésére, megelőzésére, és ha bekövetkezik, a lehető leggyorsabb elhárítására és megtorlására. A második cél, hogy a Hamász október hetedikéi támadását, a Gázai övezet védelmét, illetve az ellenállás tengelye többi szereplőjének tevékenységét Izrael egyfajta próbatételnek is tekinti egy következő, nagyobb szabású, akár a létfenyegetést elérő támadás előtt, így a mostani kudarcokból eredő tapasztalatokat a magasabb intenzitású biztonsági fenyegetések tükrében is fel kívánja használni.

A korai előrejelzés egyértelműen kudarcot vallott, ami egyszerre fog ahhoz vezetni, hogy az izraeli nemzetbiztonsági szervek azt meg kívánják majd erősíteni, ugyanakkor a szerepe is le fog értékelődni.³⁴ Fontos marad az ellenség szándékának és képességeinek előrejelzése, elemzése és értékelése, azonban az adott ország rendelkezésére álló eszközöknek elégségesnek kell lennie, hogy a támadást kivédjék, még akkor is, ha az előrejelzés kudarcot vallott. Ettől függetlenül az izraeli nemzetbiztonsági szerveknek a háborút követő kivizsgálás során számot kell adniuk arról, hogy milyen szinteken történtek mulasztások, miért nem álltak rendelkezésre a megfelelő információk, adatok, azokat miért nem értékelték megfelelően és vonták le a megfelelő következtetéseket. Gyakorlatilag a hírszerzési ciklus minden szakaszát meg kell vizsgálni az elkövetett hibák szempontjából.

³⁴ SHABTAI 2023: 2.

Ennek eredménye az elvárások szerint egy hatékonyabb korai előrejelző rendszer. Az már ma is kijelenthető, hogy az izraeli nemzetbiztonsági szervek túlságosan hagyatkoztak a technikai hírszerzési eszközökre, leértékelve a humán erőforrások szerepét. Mindennek tükrében tehát a nemzetbiztonsági rendszer átalakítása várható a háborút követően, azonban ezzel párhuzamosan az értesülésekbe, különösen a korai előrejelzésbe vetett bizalom átmenetileg legalábbis csökken.

Az elrettentés terén Izrael már a jelenlegi harcok során új tényeket teremt azáltal, hogy több mint három hónapja vívja a Gázai övezetben a házról házra folyó katonai műveletet. Mint rámutattam, több izraeli katonai vezető megkérdőjelezte a korábbi években, hogy egy ilyen műveletre az izraeli haderő képes-e, és hajlandó-e rá a politikai vezetés. Jelenleg Izrael bizonyítja, hogy mind a képessége, mind a politikai akarata megvan ezekhez a műveletekhez, tehát a zsidó állam ellenségei számolhatnak azzal, hogy a következő támadásuk mérlegelése során, hogy Izrael a lehető legkomolyabb mértékben meg fogja torolni az ellene elkövetett agressziót. Ezt az izraeli hajlandóságot a politikai és katonai vezetés meg is erősíti azzal, hogy határozottan kommunikálja, Libanonban is hajlandóak hasonló pusztító harcokat vívni, mint a Gázai övezetben.³⁵ A cél, hogy Izrael ellenségeinek ne lehessen racionális döntés egy következő háborút kiprovokálni. Ugyanakkor a háborút követően Izraelnek fenn kell tartania ezt az elrettentő erőt, erősíteni a politikai kohéziót, a társadalmi ellenálló képességet és a haderő képességeit és motiváltságát. Izrael számára a tanulság, hogy nem mutathat olyan gyengeséget és megosztottságot a külvilág felé, mint amelyet 2023-ban, a Hamász támadását megelőzően tett a belső politikai ellentétekből következően, mert ez lehetőséget ad Izrael ellenségeinek a tragikus kimenetelű félrekalkulációra.

A védelem tekintetében egyértelműen elégtelen volt a Gázai övezet melletti határ és a határ melletti izraeli települések védelme. Ennek következtében az Izraeli Védelmi Erőknek újra kell gondolnia a gázai határ védelmét mind a technikai eszközök, mind az élőerő tekintetében. Az október hetedikéi támadás következtében újra kell tervezni a védelmet a többi izraeli határsávban, hogy hasonló támadások a jövőben ott se következheszenek be. Ennek eredményeképpen valószínűsíthető, hogy az izraeli haderő rendkívül türelmetlen lesz bármifajta erőkoncentrációval szemben a határai mentén, megerősíti a határvédelmet, és a határzónában több és jobb felszereltségű csapatokat fog állomásoztatni. Ehhez az izraeli sorozási, kiképzési és tartalékos rendszert meg kell reformálni. Az egyik legfontosabb cél, hogy a női sorkatonák kapjanak nagyobb szerepet a határvédelemben, és az izraeli haderő letörje a politikai elit egy részének ellenállását azzal kapcsolatban, hogy a nőkből álló páncélos egységek védelmezzék az ország határát a vészhelyzeti szintű biztonsági fenyegetésekkel szemben. A kísérleti női harckocsizó egységek sikereinek intenzív kommunikálása a védelmi erők részéről jelzi a fejlesztés irányát. Emellett a toborzási rendszer az ultraortodox zsidók és az izraeli arab kisebbség magasabb szintű bevonását is előírja a hadseregbe. A szárazföldi védelem mellett Izrael a ballisztikus rakétákkal, tüzérségi eszközökkel és drónokkal szemben is tovább fogja fejleszteni védelmét. A mostani háború során tesztelik először a fénypajzs lézeres rakétavédelmi rendszert,³⁶ és alkalmazták sikeresen a világűrben a Nyíl rakétavédelmi

³⁵ TOI Staff 2024.

³⁶ AZULAY 2023.

rendszer a húszik rakétatámadásával szemben.³⁷ A Hamász rakétatámadásai előre-titették, hogy az ennek többszörösére képes Hezbollah megbéníthatja az államot, így bizonyítva lett, hogy a védelem, bár nem része a klasszikus izraeli nemzetbiztonsági stratégiának, mára megkerülhetetlen.

Végezetül a döntő győzelem elérésének képessége lesz a legfontosabb szempont a jövő izraeli nemzetbiztonsági stratégiájában. Az izraeliek számára, mint említettem, a mostani háború jelentősége túlmutat a jelenen, és a jövőbeli létfenyegetettség főpróbájaként tekintenek rá. Ennek tükrében be kell bizonyítaniuk a saját maguk számára is, hogy képesek döntő győzelmet elérni a Hamász felett, és ezt képesek megismételni szükség szerint Libanonban és Szíriában, Irán ellen, illetve Ciszjordániában is, amennyiben ott is további frontok nyílnának egy jövőbeli, létért vívott háborúban. Utóbbi hadszínterek és Irán mint nagyhatalmi ellenség azonban a Gázai övezethez és a Hamászhoz képest nagyságrendekkel nagyobb kihívást jelentenek. Ugyanakkor egy létért vívott háború során Izrael minden rendelkezésre álló katonai erejét bevetheti és be fogja vetni, ellentétben a mostani, izraeli szempontból korlátozott katonai művelettel. Háború esetén Izraelnek több tízezer ellenséges rakéta becsapódása mellett kellene a lehető legrövidebb idő alatt légiereővel, haditengerészeti eszközökkel, ballisztikus rakétákkal és szárazföldi művelettel megsemmisíteni a rakétakilövő állomásokat. Ez azt jelenti, hogy Libanonban akár egészen Bejrútig, Szíriában pedig akár Damaszkuszig el kellene foglalni és megtisztítani jelentős területeket egy nagyszabású gépesített hadművelet keretében.³⁸ Kérdéses, hogy erre az Izraeli Védelmi Erők jelenleg készen áll-e. Az Izrael–Hamász háborút követően azonban a tanulságok levonása mellett a szükséges képességek kiépítése fog zajlani a nemzetbiztonsági stratégia mind a négy pillérjének megerősítése mentén, azonban a hamis biztonságérzet megsemmisülését követően. Ez összességében még a korábbiaknál is nagyobb mértékű militarizáltságot vetít előre Izraelben, egy alapvetően a katonai szükségletek által meghatározott államot, társadalmat eredményezve, ami ugyanakkor a legkevésbé sem idegen a modern Izraelről.³⁹ Ez a megállapítás nem értékítélet, hanem Izrael objektív leírását kísérli meg, e nélkül Izrael szerepe mint a Közel-Kelet egyik katonai nagyhatalma és így a közel-keleti térség hatalmi rendje nem értékelhető és elemezhető.

Végezetül, az eddigi években követett „hadjárat a háború között” eljárás jövőjével kapcsolatban három következtetést vonok le. Az első, hogy az eljárás bizonyos mértékben kibővített formában továbbra is az északi front menedzselésére fog szolgálni, látva, hogy Irán milyen szinten képes felhasználni a Hezbollahot, továbbá a szíriai és iraki milíciákat az ellenállás tengelye más tagjainak támogatására mind Izrael, mind az Egyesült Államok térségben jelen lévő erőivel szemben. A kérdés, hogy az eddigi években alapvetően a szíriai (állandó vagy áthaladó) célpontokkal szemben végzett kinetikus csapásokat kiterjeszti-e Izrael Libanonra, ahonnan a fő izraeli csapásirány tapasztalható. Ennek előnye lenne a Hezbollah hatékonyabb meggyengítése a konfliktusok közötti átmeneti időszakban, azonban veszélyeztetheti Libanon stabilitását, és további eskalációhoz vezethet. Ennek mérlegelése nagyban függ attól, hogy a mostani háborúban végül milyen viszony alakul ki Izrael és a Hezbollah, valamint Irán között. A második kérdés, hogy látva a húski

³⁷ GIVEH 2023.

³⁸ MIZRAHI–DEKEL–BAZAK 2021: 50–52.

³⁹ SHEFFER–BARAK 2013: 149.

erők aktivitását mind Izraellel szemben, mind a nemzetközi hajózást fenyegető rakéta- és dróncsapások terén, Izrael vállal-e aktívabb szerepet a jemeni fenyegetés, az ellenállás tengelyének déli szárnyával szemben. A korábbi évek tapasztalatából kiindulva ez a térség nem Izrael elsődleges célpontja, ott a szaúdi és amerikai, illetve a húszikkal szemben álló jemeni erők feladata lenne a húszik elrettentése és gyengítése. Amennyiben azonban ez nem valósul meg, Izrael nagyobb szerepet vállalhat magára a jövőben, és a „hadjárat a háborúk között” ide is kiterjedhet.

Végezetül a Hamással szemben vívott harcok kimenetelétől függően lehet szükség egy gázai „hadjárat a háborúk között” eljárás kialakítására és folytatására. Amennyiben nem sikerül a terrrorszervezetek uralmát megtörni az övezetben, azt a luxust nem engedheti meg magának Izrael, amit a korábbi években, hogy a Hamász szinte zavartalanul építkezhet és készülhet a konfliktusok közötti hónapokban és években. Amennyiben azonban a Hamász katonai infrastruktúráját sikerül döntő mértékben felszámolni a mostani korlátozott háború során, akkor az izraeli szempontból ideálisabb forgatókönyv szerint a ciszjordániai módszerhez hasonlóan a helyi palesztin, arab vagy nemzetközi biztonsági erőkkel koordinációban lehet a további terrorista aktivitást elfojtani. Az biztos, hogy bármilyen módszerrel, de Izrael a háború után nem fog lemondani a Gázai övezet életébe való folyamatos beavatkozásról a biztonság dimenziójában, ami segít elkerülni a következő nagyszabású harcokat, azonban folyamatos alacsony szintű fegyveres aktivitást és így feszültségeket teremt.

Összefoglalás

A Hamász 2023. október 7-én végrehajtott terrortámadása a zsidó állam legsúlyosabb biztonsági incidense volt az 1973-as jom kippuri háború kitörése óta. A támadás során Izrael húszéves biztonsági stratégiája több szempontból kudarcot vallott, amelynek részletes elemzése még csak most kezdődik meg, tekintettel arra, hogy a tanulmány írásának pillanatában a háború le sem zárult. A tanulmányban emellett érveltem, hogy a kudarc elemzésének megfelelő szintje a vészhelyzeti biztonság, amely láthatóan elhanyagolt területté vált az izraeli biztonsági gondolkodásban. Bemutattam, hogy a létért vívott háború dominálta az izraeli katonai tervezést, amely elvitte a fókuszot a Hamásról mind a támadás előtt, mind annak kitörését követően. Ez komoly tanulságokat tartalmaz minden közel-keleti és azon túli állam számára, mivel bemutatja, milyen új típusú aszimmetrikus fenyegetésekre kell felkészülni olyan területekről kiindulva, ahol terrorcsoportok veszik át az uralmat. A legfontosabb szempont tehát a megelőzése annak, hogy ilyen területek létrejöhessenek, hiszen látható, hogy nagyszabású terrortámadásokat lehet végrehajtani a modern technológiák, a megfelelő tervezés és a lehető legbarbárabb kegyetlenkedés kombinációjával. Az izraeli nemzetbiztonsági stratégia pillérei várhatóan nem változnak a kudarc nyomán, azonban jelentőségük egymáshoz viszonyítva módosulhat. A korai előrejelzésbe vetett hit megrendült, és nem is lehet egykönnyen visszaállítani. A védelem szerepe a lakosság jogos követelése szerint felerősödik, és természetes, hogy egy traumatizált társadalom több fegyveres fiatal és páncélt kíván látni a fenyegetett területeken, hogy biztonságban érezze magát. Bemutattam, hogy az elrettentés részleges kudarcot vallott, azonban jelzi, hogy önmagában a katonai erő, amely Izrael esetében kétségtelen,

nem ad elrettentő képességet, azt megfelelően kell kommunikálni is, minden szinten jelezve, hogy a megtorlás nem fog elmaradni, gyengeség és akarathiány nem feltételezhető. Ez a nyugati államok számára is komoly tanulsággal szolgál. Izrael a döntő győzelem terén érhet el sikert, amennyiben képes lesz végrehajtani a háború kitűzött célját és felszámolni a Hamász katonai és kormányzási infrastruktúráját, és bizonyíthatóan likvidálni a Hamász katonai vezetőit. Ennek eredményeképpen egyrészt felszámolhatja a gázai fenyegetést, új regionális dinamikákat teremthet a palesztinokkal, és komoly üzenetet küldhet Iránnak és az ellenállás tengelyének, jelezve, hogy az ország készen áll kitartani és küzdeni a döntő győzelem eléréseig. Bármilyen eredménnyel is záruljon a mostani háború, amennyiben az nem eszkalálódik három hónap után regionális háborúvá, akkor nem lesz a közel-keleti konfliktusok sorának vége, hanem csupán egy mérföldkő. Izrael továbbra is folytatni fogja az ellenállás tengelye és egyéb terrorszervezetekkel szemben végzett korlátozott katonai műveleteket a „hadjárat a háborúk között” eljárás keretében és azon kívül is. A mostani támadásra adott válaszok, a nemzetbiztonsági stratégia pillérei mentén való fejlesztések és a korai előjelzésbe vetett bizalom csökkenése a biztonság garantálása érdekében egy, a korábbiaknál is militarizáltabb zsidó államot fognak eredményezni, amellyel minden államnak és szervezetnek számolnia kell. Izrael azonban bármilyen erős vagy asszertív lehet, egyedül nem képes biztonságot és stabilitást teremteni vagy garantálni a térségben, ahhoz mind közel-keleti, mind a térségen kívüli partnerekre szüksége van. Ennek eredményeképpen a nemzetbiztonsági stratégia megvalósítása kudarcainak kijavítása is csak a megfelelő biztonsági együttműködések keretében járhat sikerrel a jövőben.

Felhasznált irodalom

- AMIDROR, Yaakov (2021): *לארשי תנידמ לש ימואלה ווחטיבה תסיפת* (*The Concept of National Security of the State of Israel*). Israel Defense Forces. Online: www.idf.il/media/r3gebykq/%D7%A2%D7%9E%D7%99%D7%93%D7%A8%D7%95%D7%A8-%D7%A7%D7%95%D7%91%D7%A5-%D7%9C%D7%90%D7%AA%D7%A8.pdf
- AMR, Yossef (2024): *Israel's Campaign Between the Wars: Lessons for the United States?* Modern War Institute, 2021. május 27. Online: <https://mwi.usma.edu/israels-campaign-between-the-wars-lessons-for-the-united-states/>
- Associated Press (2024): Live Updates | Gaza Death Toll Tops 24,000 as un Agencies Call Urgently for More Aid. *Associated Press*, 2024. január 15. Online: <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-live-updates-01-15-2024-966bd5a9375e7439dd3de5fc113a7e7d>
- AZULAY, Yuval (2023): Iron Beam Laser Defense System Set to Become Operational Earlier Than Expected. *Calcalistech*, 2023. november 20. Online: www.calcalistech.com/technews/article/jvpqkwmtf
- GOLDENBERG, Tia (2023): In Hamas' Horrific Killings, Israeli Trauma over the Holocaust Resurfaces. *Associated Press*, 2023. október 16. Online: <https://apnews.com/article/israel-hamas-gaza-holocaust-war-7a05336b15666e6306845cffa617b699>
- BBC (2024): Who Are the Houthis and Why Are They Attacking Red Sea Ships? *BBC*, 2024. január 16. Online: www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911

- CLOUD, David S. et al. (2023): Israel's First 24 Hours under Attack: 'We Are Going to Die'. *The Wall Street Journal*, 2023. október 8. Online: www.wsj.com/world/middle-east/israel-war-hamas-attack-ade2a861
- DOSTRI, Omer (2023): *Hamas's October 2023 Attack on Israel*. *Military Review*, 2023. november. Online: www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/Online-Exclusive/2023/Dostri/Hamas's-October-2023-Attack-on-Israel-UA.pdf
- FABIAN, Emanuel – PACCHIANI, Gianluca (2023): Idf Estimates 3,000 Hamas Terrorists Invaded Israel in Oct. 7 Onslaught. *Times of Israel*, 2023. november 1. Online: www.timesofisrael.com/idf-estimates-3000-hamas-terrorists-invaded-israel-in-oct-7-onslaught/
- FRAYER, Lauren (2023): Israel Revises Down its Death Toll from the Oct. 7 Hamas Attacks to about 1,200. *NPR*, 2023. november 11. Online: www.npr.org/2023/11/11/1212458974/israel-revises-death-toll-hamas-attacks-oct-7
- GIVEH, Mohammadreza (2023): *Israeli Arrow System Downs First Missiles in Combat*. Arms Control Association. *Arms Control Today*, 2023. december. Online: www.armscontrol.org/act/2023-12/news/israeli-arrow-system-downs-first-missiles-combat
- HACOHEN, Gershon (2024): *A New Existential War – Part II: Warfare Has Changed, and the Israeli Security Concept Must Change With It*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies. BESA Center Perspectives Paper No. 2,250. 2024. január 3. Online: <https://besacenter.org/a-new-existential-war-part-ii-warfare-has-changed-and-the-israeli-security-concept-must-change-with-it/>
- HARDING, Emily (2023): *How Could Israeli Intelligence Miss the Hamas Invasion Plans?* Center for Strategic and International Studies. 2023. október 11. Online: www.csis.org/analysis/how-could-israeli-intelligence-miss-hamas-invasion-plans
- HECHT, Eado (2024): *The Gaza Terror Offensive – 25 December 2023 – 4 January 2024*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies, 2024. január 7. Online: <https://besacenter.org/the-gaza-terror-offensive-october-7-8-2023/?swcfc=1>
- Institute for National Security Studies (2024): *Swords of Iron: An Overview*. Online: www.inss.org.il/publication/war-data/
- Izraeli Védelmi Erők (2018): *Izraeli Védelmi Erők Stratégiája 2018*. (ל"ה הצה"י הגרסתה). Online: www.idf.il/media/eu1nb5dc/%D7%90%D7%A1%D7%98%D7%A8%D7%98%D7%92%D7%99%D7%99%D7%AA-%D7%A6%D7%94%D7%9C-1.pdf
- KIS-BENEDEK József (2023): Az Izraeli Állam biztonsági kihívásai. In DOBÁK Imre – RESPERGER István (szerk.): *Stratégiák, stratégiai gondolkodás, nemzetbiztonság*. Budapest: Ludovika, 257–276.
- KHALIL, Zein – DURAN, Zeynep Hilal Karyagdi (2023): Top Israeli Official Admits Mistake in Thinking Hamas Was Conflict Shy. *Anadolu Agency*, 2023. október 15. Online: www.aa.com.tr/en/middle-east/top-israeli-official-admits-mistake-in-thinking-hamas-was-conflict-shy/3020712
- KURTZER-ELLENBOGEN, Lucy et al. (2023): *Is a Saudi-Israel Normalization Agreement on the Horizon?* United States Institute of Peace. 2023. szeptember 28. Online: www.usip.org/publications/2023/09/saudi-israel-normalization-agreement-horizon
- MARSDEN, Ariella (2023): Netanyahu's Refusal to Take Responsibility for October 7 Will Be His Downfall – Analysis. *Jerusalem Post*, 2023. november 5. Online: www.jpost.com/israel-news/article-771842

- MERIDOR, Dan – ELDADI, Ron (2019): *Israel's National Security Doctrine: The Report of the Committee on the Formulation of the National Security Doctrine (Meridor Committee), Ten Years Later*. Institute for National Security Studies. Memorandum 187. Online: www.inss.org.il/wp-content/uploads/2019/02/Memo187_11.pdf
- MICHAEL, Kobi (2023): *The Ultimate Goal of the War – a New Regional and Global Architecture*. The Jerusalem Institute for Strategy and Security, 2023. november 2. Online: <https://jiss.org.il/en/michael-siboni-the-ultimate-goal-of-the-war/>
- MIZRAHI, Orna (2023): *Swords of Iron: The Escalation with Hezbollah Remains Below the Threshold of War*. INSS Insight No. 1775. 2023. november 1. Online: www.inss.org.il/publication/north-front/
- MIZRAHI, Orna – DEKEL, Udi – BAZAK, Yuval (2021): *The Next War in the North: Scenarios, Strategic Alternatives, and Recommendations for Israel*. Institute for National Security Studies. Memorandum No. 211. Online: www.inss.org.il/publication/next-war-in-the-north/
- MIZRAHI, Orna – SCHWEITZER, Yoram (2024): *100 Days of Fighting Against Hezbollah: An Interim Assessment*. Institute for National Security Studies. INSS Insight No. 1815. 2024. január 17. Online: www.inss.org.il/publication/hezbollah-swords-of-iron/
- NETANYAHU, Benjamin [@IsraeliPM] (2024): Prime Minister of Israel. *Twitter*, 2024. január 17. Online: <https://twitter.com/IsraeliPM/status/1747658615496818772>
- NEUMANN, Neomi (2023): *Why a West Bank Front Has Not Opened So Far*. The Washington Institute for Near East Policy. Policy Watch 3822. 2023. december 13. Online: www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/why-west-bank-front-has-not-opened-so-far
- Reuters (2023): *Us Forces Attacked 4 Times in Iraq, Syria within Hours*. *Reuters*, 2023. november 23. Online: www.reuters.com/world/us-forces-attacked-4-times-iraq-syria-within-hours-2023-11-23/
- SHABTAI, Shai (2023): *Iron Swords I: A Fundamental Miscalculation on Both Sides That Must Lead to the Defeat of Hamas*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies, 2023. október 15. Online: <https://besacenter.org/iron-swords-i-a-fundamental-miscalculation-on-both-sides-that-must-lead-to-the-defeat-of-hamas/>
- SHEFFER, Gabriel – BARAK, Oren (2013): *Israel's Security Networks*. Cambridge: Cambridge University Press. Online: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139540896>
- Stratfor (2024): *What a War With Hezbollah Could Mean for Israel*. 2024. január 17. Online: <https://worldview.stratfor.com/article/what-war-hezbollah-could-mean-israel>
- SWAINE, John et al. (2023): *How Hamas Exploited Israel's Reliance on Tech to Breach Barrier on Oct 7*. *The Washington Post*. 2023. november 17. Online: www.washingtonpost.com/investigations/2023/11/17/how-hamas-breached-israel-iron-wall
- TOI Staff (2023): *Female Idf Tank Crews Ran Down Dozens of Hamas Terrorists on October 7*. *Times of Israel*, 2023. november 26. Online: www.timesofisrael.com/female-idf-tank-crews-ran-down-dozens-of-hamas-terrorists-on-october-7/
- TOI Staff (2024): *Gallant Warns: If Hezbollah Isn't Deterred, Israel Can 'Copy-Paste' Gaza War to Beirut*. *Times of Israel*, 2024. január 8. Online: www.timesofisrael.com/gallant-warns-if-hezbollah-isnt-deterred-israel-can-copy-paste-gaza-war-to-beirut/
- ULRICHSEN, Kristian Coates (2023): *Saudi-Israeli Normalization and the Hamas Attack*. Arab Center Washington DC, 2023. október 11. Online: <https://arabcenterdc.org/resource/saudi-israeli-normalization-and-the-hamas-attack/>